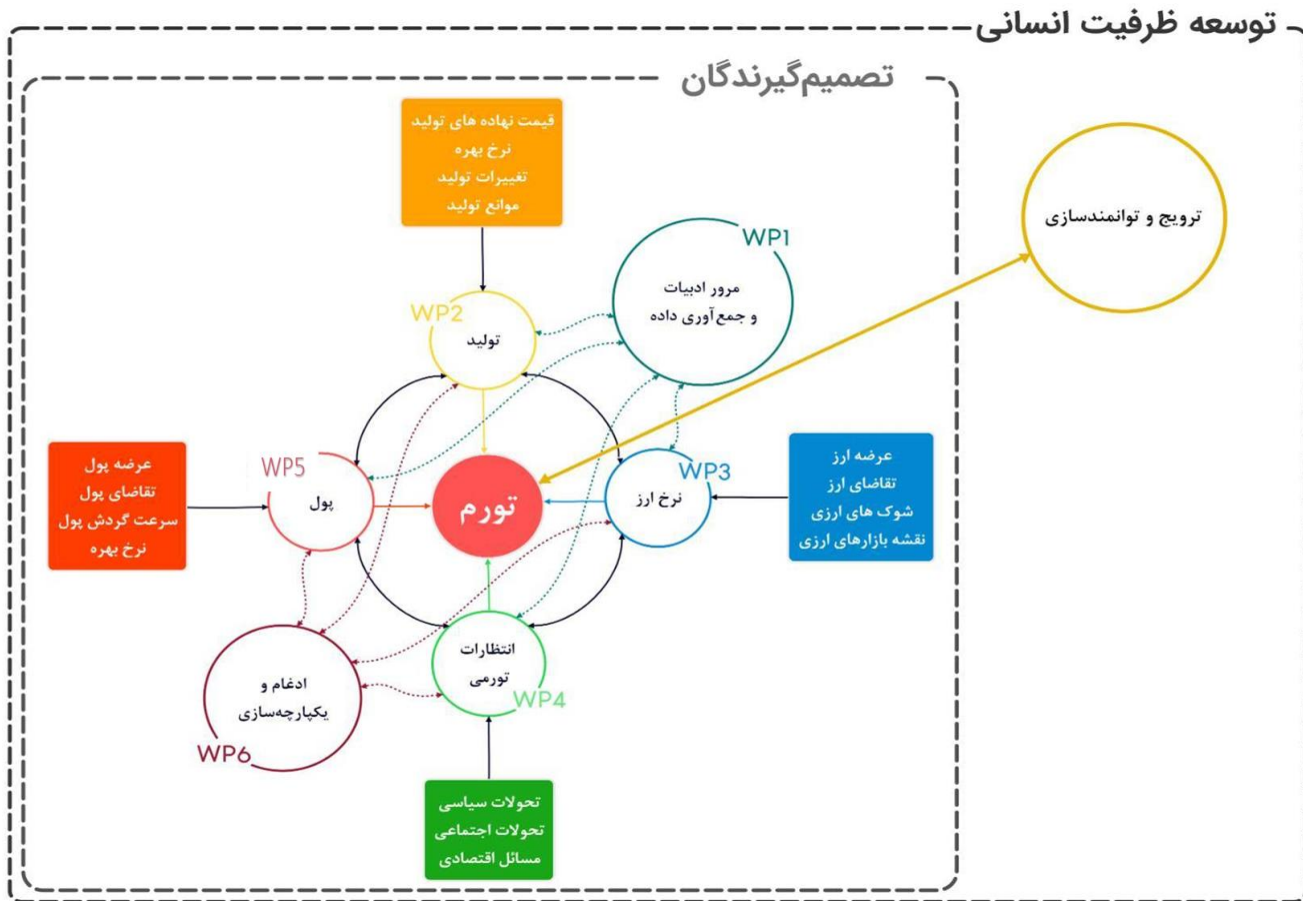

پیوست ۱: تشریح برنامه جامع پژوهش‌های سیستمی در تورم

بنیاد ملی علم ایران طی سال گذشته مطالعات علمی پایه برای نیل به برنامه جامع نگرش سیستمی در حوزه تورم توسط متخصصین این بخش را ساماندهی کرده است. طی این مطالعات برای شناخت ساختار تورمی کشور نیاز به انجام پژوهش‌های بنیادین اهمیت دارد. در رویکرد تحلیل سیستمی، موضوع مورد مطالعه در قالب مجموعه‌ای از بخش‌ها، زیرسیستم‌ها و عناصر فرعی تعریف می‌شود که با هم در یک مجموعه کلان به صورت یکپارچه در تعامل هستند. در این مدل، مطالعه اجزای سیستم در قالب بسته‌های کاری (Working Packages) سازماندهی می‌شود. هر بسته کاری شامل مجموعه‌ای از وظایف مرتبط و مراحل است که در نهایت به یک هدف کلی مشترک منجر می‌شود. این بسته‌های کاری می‌توانند براساس نیازمندی‌ها، فرآیندها یا زیرسیستم‌ها تعریف شوند. لذا با به‌کارگیری رویکرد تحلیل سیستمی به مبحث تورم و به‌کارگیری خروجی حاصل از پژوهش‌های آتی، فرایند شناسایی عوامل مؤثر بر تورم را تسهیل شده و بسته‌ای از پیشنهادات سیاستی در این حوزه، برای سیاستگذاران اقتصادی کشور فراهم خواهد شد. این امر با گردآوری داده‌های موردنیاز این حوزه آغاز می‌شود و با یکپارچه‌سازی نتایج پژوهش‌های مرتبط و تدوین بسته‌ای از پیشنهادات سیاستی به پایان می‌رسد.

متقاضیان بایستی با مطالعه و انتخاب یکی از RFP‌های ارائه شده، پروپوزال پژوهشی خود را به انضمام لیست تجهیزات مورد نیاز و هزینه‌ی تمام شده آن‌ها، حداکثر تا سقف پنجاه میلیارد ریال و سقف زمانی سه سال به بنیاد علم ارسال نمایند. اولویت حمایت از بسته کاری بر مبنای کیفیت پژوهش، سابقه پژوهشگر و رقابتی بودن هزینه پروپوزال است. کلیه تجهیزات لازم برای اجرا در قالب قراردادی جداگانه تهیه می‌شود و پس از موفقیت کامل پروژه و تایید تیم داوری در مالکیت پژوهشگر قرار خواهد گرفت و تا قبل از آن، نهاد مجری مجوز خروج تجهیزات را در اختیار بنیاد قرار می‌دهد و از الصاق هرگونه برچسب اموال بر روی تجهیزات خودداری می‌نماید. همچنین پژوهشگر موظف است پس از انتقال مالکیت تجهیزات، ضمن عقد قرارداد انتقال مالکیت، متناسب با ارزش آن تجهیزات نسبت به ارائه خدمات با تعرفه ترجیحی در شبکه ملی آزمایشگاهی اقدام نماید. باتوجه به شکل ۱ که نشان‌دهنده ساختار کلی کلان پروژه و اجزای آن است، بسته‌های کاری کلان پروژه و نحوه ارتباط آن‌ها با یکدیگر نشان داده شده است.

شکل ۱- ساختار کلی کلان پروژه تورم

WP1: مرور ادبیات علمی و گردآوری داده‌های تورم کشور

در این بسته کاری یک فرآیند جامع و دقیق برای جمع آوری و مرور ادبیات حوزه‌ی تورم، براساس منابع موجود در داخل ایران به همراه بررسی مطالب موجود در مقالات معتبر بین‌المللی، پرداخته خواهد شد. هدف از این بسته، جمع‌نظر مشهور داخلی و خارجی در حوزه تورم است. هرچند با توجه به پراکندگی مطالب موجود در این حوزه، پرداختن به همه جنبه‌های ادبیاتی موضوع تورم کار دشوار و بی‌فایده‌ای خواهد بود، اولویت بندی و دسته‌بندی مطالب می‌تواند در فهم چهارچوب فکری صاحب نظران این حوزه بسیار مفید باشد. هدف دوم این بسته کاری، اطمینان یافتن از جمع‌آوری داده‌ها با استفاده از منابع قابل اعتماد و ثبت داده‌ها به صورت منظم و ساختار یافته است تا در تحلیل‌های بعدی و در سایر بسته‌های کاری، بر حسب نیاز، مورد استفاده قرار گیرند. به این ترتیب در این بسته کاری، نیازمندی‌های جمع‌آوری داده‌ها نیز، شناسایی و بررسی می‌شود و روش‌ها و فرآیندهایی برای جمع‌آوری داده‌ها طراحی و اجرا می‌شوند.

حداکثر مدت زمان اجرا: ۸ ماه
سقف بودجه: ۲ میلیارد تومان

WP2: تولید

تورم و تولید هر دو از متغیرهای مهم کلان اقتصادی هستند. در مکاتب اقتصادی گوناگون رابطه بین تورم و تولید به تفصیل بیان شده و الگوهای متنوعی در این رابطه ذکر گردیده است. به طور مثال برخی از دانشمندان مکتب کلاسیک معتقدند که تورم با کاهش میزان پس انداز، سبب افزایش هزینه و ریسک سرمایه‌گذاری مولد می‌شود. در نتیجه میزان بالای تورم به تخصیص منابع سرمایه‌گذاری به فعالیت‌های کمتر تولیدی منجر خواهد شد. در اقتصاد کینزی به دلیل کندی در تعدیل دستمزدهای واقعی (وجود توهم پولی)، تورم سبب بازتوزیع درآمد از کارگران (با میل کمتر به پس انداز) به کارفرمایان (با میل بالاتر به پس انداز و سرمایه‌گذاری) شده و می‌تواند مشوق تولید گردد. توبین نیز تاکید می‌کند که نرخ بالاتر تورم سبب تغییر مجموعه دارایی‌ها از پول به سمت سرمایه شده و در نتیجه تولید افزایش می‌یابد (اثر توبین). همچنین برخی مطالعات اقتصادی نشان می‌دهند که در سطوح پایین تورم، رابطه رشد تولید و تورم مثبت بوده و در سطوح بالای تورم این رابطه منفی است. از آنجا که نظریات مختلفی در حوزه تولید و تورم و رابطه آنان با یکدیگر وجود دارد بررسی همه جانبه این امر ضروری است. علاوه بر این بررسی عوامل اثرگذار بر تولید نباید صرفاً بر نوع خاصی از آن متمرکز شده و تولید باید از منظرهای گوناگون به‌عنوان یک متغیر مورد بررسی قرار گیرد. به طوری که تولید ناخالص داخلی (GDP)، تولید ناخالص ملی (GNP)، ارزش افزوده تولید و... نیز باید به‌عنوان مصادیقی از مفهوم تولید بررسی شوند تا میزان تأثیر هر کدام بر تورم مشخص گردد. همچنین اثر متقابل تورم بر تولید و همچنین بازه زمانی مورد بررسی نیز اهمیت دارد و باید مورد توجه قرار گیرد. بنابراین با توجه به وجود نظریات و مدل‌های اقتصادی متنوع در رابطه با تورم و تولید و همچنین نیاز به بررسی همه‌جانبه این متغیرها برای رسیدن به نتایج مطلوب نگاه سیستمی به موضوع بسته کاری شده مهم تلقی می‌شود.

حداکثر مدت زمان اجرا: ۸ ماه
سقف بودجه: ۲ میلیارد تومان

WP3: نرخ ارز

در اقتصاد ایران نرخ ارز از مهم‌ترین مسائل اقتصادی به‌شمار می‌رود. با بررسی رفتار این متغیر بر دیگر متغیرهای اقتصادی می‌توان دریافت که هرگونه تغییر در نرخ ارز می‌تواند بر سایر متغیرهای اقتصادی کشور تأثیر چشمگیری داشته باشد. نرخ ارز بر قیمت‌های نسبی کالاهای داخلی و خارجی اثرگذار بوده و از مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده قیمت مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای به‌شمار می‌رود که بر قیمت کالای نهایی نیز مؤثر است. افزایش نرخ ارز و به دنبال آن کاهش ارزش پول ملی منجر به افزایش قیمت واردات و در نتیجه ایجاد تورم می‌شود. به‌طور کلی انحرافات نرخ ارز سبب بروز بی‌ثباتی اقتصادی می‌گردد. برای بررسی تفصیلی اثر این متغیر بر تورم، نرخ ارز باید از سمت عرضه و تقاضا مورد مطالعه قرار گیرد و رابطه متقابل این دو متغیر بررسی شود. همچنین بررسی نوسانات و شوک‌های موجود در بازار ارز و اثر آن بر تورم، می‌تواند به شناسایی عوامل و نحوه مقابله با آن‌ها کمک کند.

حداکثر مدت زمان اجرا: ۸ ماه

سقف بودجه: ۲ میلیارد تومان

WP4: انتظارات تورمی

انتظارات از عوامل مهم در تعیین و تحلیل متغیرهای اقتصادی به‌ویژه تورم است. به‌طور کلی انتظارات براساس دو نظریه انتظارات تطبیقی و انتظارات عقلایی تعریف می‌شود. در صورتی که انتظارات براساس تجربیات گذشته متغیر شکل گیرد، انتظارات به‌صورت تطبیقی بوده و اگر براساس رفتار ساختاری متغیر باشد، انتظارات عقلایی است. انتظارات تورمی پیش‌بینی از تورم آینده نامیده می‌شود و دیدگاه‌ها و نظریات متفاوتی در این حوزه وجود دارد به‌طور مثال در الگوی فیلیپس تعمیم‌یافته کاهش در انتظارات تورمی سبب کاهش همزمان بیکاری و تورم خواهد شد. لذا انتظارات در بحث تورمی عامل مهم و تأثیرگذار است. به‌طور کلی تعیین عوامل تعیین‌کننده انتظارات تورمی در کشور و نحوه اثرگذاری آن‌ها به نحوه مقابله با این متغیر کمک خواهد کرد. با این حال بررسی همه جانبه این عوامل نیازمند مطالعه عمیق و آشنایی کامل با نظریات موجود و ساختار سیاسی، اجتماعی و اقتصادی کشور دارد.

حداکثر مدت زمان اجرا: ۶ ماه

سقف بودجه: ۱,۵ میلیارد تومان

WP5: پول

باتوجه به اهمیت نظریه‌های پولی، در اکثر مکاتب اقتصادی به بحث عرضه و تقاضای پول و عوامل مؤثر بر آن پرداخته شده است. به‌طور مثال براساس مکتب پول‌گرایان، تورم ناشی از رشد عرضه پول بوده و عوامل غیرپولی تنها در صورت تغییر حجم پول موجب بروز تورم خواهند شد. همچنین در اقتصاد کینزی افزایش حجم پول ناشی از سیاست‌های پولی انبساطی باعث افزایش تقاضای کل شده و در نهایت تورم ایجاد می‌شود. بااین حال دیدگاه‌ها و نظریات گوناگون زیادی در حوزه پول و اثر آن بر مسائل مختلف اقتصادی ازجمله تورم وجود دارد که باید با درنظر گرفتن شرایط و وضعیت اقتصاد مورد بررسی از آن‌ها استفاده کرد. باتوجه به پیچیدگی‌های موجود در بازارهای پولی و تنوع نظریات این حوزه، اشراف به مباحث و مبانی نظری این بخش و همچنین درک صحیح از وضعیت بازار پولی در کشور حائز اهمیت است. بررسی همه‌جانبه و دقیق عوامل مؤثر بر بازار پول و نقش آن در تورم در دستیابی به راهکارهای متناسب با شرایط کشور مؤثر است.

حداکثر مدت زمان اجرا: ۸ ماه

سقف بودجه: ۲ میلیارد تومان